

PRÓBAÉRETTSÉGI • 2004. május

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINT

Írásbeli feladatsor megoldása

Általános szaktanári útmutató a történelem írásbeli vizsgafeladatok javításához

- A dolgozatot **a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsák**, és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelöljék a hibákat, hiányosságokat stb.
- A feladatok alatt található téglalapok közül az elsőben a feladatra adható pontszám van, így **a mellette lévőbe írják be az adott feladatban a tanuló által elért pontszámot**.
- Hiányos/hibás megoldás esetén az **egyes részpontszámokat** is írja rá a dolgozatokra.
- Kifogástalan megoldás esetén elég a maximális pontszám beírása a téglalapba.

Kérjük, hogy lehetőleg csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszszövegeket fogadják el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljenek! Az ettől eltérő feladatokra és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalunk.

1. A rövid feladatok javítása, értékelése

Az egyes feladatoknál/feladatelemeknél a legfontosabb értékelési alapelvek, hogy a javítókulcsban szereplő válaszszövegeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszszöveg:	0,5 vagy 1 pont (a feladatban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Figyelem!

Csak azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl!

Ha egy feladatelem 0,5 pont értékű, akkor az már tovább nem bontható!

Az egyes feladatok pontjainak összesítésénél kapott pontszámot nem kell kerekíteni, pl. lehet 3,5 pont.

A feladatsorban több olyan kérdés is van, amelyeknél **a jó megoldás több válaszszövegből áll**. Ezeknél a feladatoknál a részletes pontozást külön föltüntettük.

A nem zárt végű feladatoknál (pl. az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal.

A **megoldásokért jutalompont** (az adott feladatelemre, feladatra az előírt maximális pontot meghaladó pont) **nem adható**.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Kérjük, hogy az eltérések okát külön szöveges magyarázattal indokolja!

2. A szöveges feladatok javítása, értékelése

Összesen három feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia!

Ha a **tanuló helytelenül választott**, azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, vagyis **az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontvesztés éri**.

A feladatok **értékelésénél** az alábbi szempontok a meghatározók: **feladatmegértés**, a **kompetenciáknak** való megfelelés és a **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely elemekre bontva tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat (pl. műveleteket, tartalmakat). A feladatelemek értékelését a Pontozólapon (l. 15. o.) kell jelölni bekarikázással.

A feladatelemek pontozása az alábbiak szerint történik.

Pontozás		
Nem felel meg.	Részben felel meg.	A feladatelem (pl. művelet, tartalom) megoldása teljes mértékben megfelel a javítókulcsnak.
0 pont	1 pont	2 pont

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma 0 pont.

A javítókulcsban és a Pontozólapon a műveleteket „A”-val, a tartalmi elemeket pedig „B”-vel jelöltük. A tartalmi elemeknél (B) többször szereplő példák **(Pl.)** azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el. Ez a felsorolás nem zárja ki, hogy más, jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A műveletek és tartalmak átnézése után pontlevonást kell alkalmazni, amennyiben a feladat megoldása során a vizsgázó súlyos tartalmi hibát vét. Hibánként 1-2 pont vonható le. Az ismétlődő hibákért újabb pontokat nem kell levonni. (Megjegyzés: Súlyos tartalmi hibának minősül a Kerettantervben szereplő nevek, évszámok, fogalmak nem tudása, tévesztése. Az egyértelműen elírásból származó hibák nem minősülnek súlyos hibának.)

Az értékelés javasolt menete:

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait (7–14. o.) és a Pontozólapot (15. o.).
2. Készítsen annyi másolatot a Pontozólapról, ahány feladatlapot kell értékelni, majd vezesse rá a tanuló(k) kódszámát.
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait, majd bekarikázással rögzítse azt a Pontozólapon.
4. A javítókulcs elemei szerint pontozza a feladatot (karikázza be az elért pontszámot).
5. Számítsa ki a Kapott pontok összegét, melyből súlyos hibák esetén pontokat vonhat le.
6. Állapítsa meg az Összpontszámot és számítsa át Vizsgaponttá (Összpontszám osztva 2-vel). A vizsgapontokat nem kell kerekíteni!

1. Rövid választ igénylő feladatok

1.

- a) Hamis   b) Igaz   c) Hamis   d) Hamis   e) Igaz

Összesen 5 pont

2.

a) Félnomád

b) (idézetenként 1 pont) Például:

„Boltos jurtjaik vannak, és együtt vonulnak a sarjadó fűvel és a zöld vegetációval.”

„Amikor eljönnek a téli napok, mindegyikőjük ahhoz a folyóhoz húzódik, amelyhez éppen közelebb van, s ott marad télre, és halászik benne.”

c) (aláhúzásonként 0,5 pont)

Boltos jurtjaik vannak. vagy

Ruhájuk brokátból készült. vagy

Fegyvereik ezüsttel vannak kiverve, és gyönggyel berakottak

d) Etelköz vagy Levédia vagy mindkettő

Összesen 5 pont

3.

lutheri; Biblia; kálvinista; unitárius vagy antitrinitárius;

Összesen 4 pont

4.

a) 1. nemesség   2. papság   3. király   4. polgárság, parasztság

b) (soronként 0,5 pont)

Jelkép: pl. pásztorbot vagy püspöki süveg

Társadalmi csoport: papság

Jelkép: pl. korbács

Társadalmi csoport: király

Jelkép: pl. paróka vagy nemesi levél

Társadalmi csoport: nemesség

c) pl. keze-lába összekötve; szeme bekötve; korbáccsal ütik; csont és bőr

Összesen 4 pont

5.

a) A Habsburg Birodalom és Poroszország

b) Anglia

c) hódítások

Összesen 3 pont

6.

- a) türelmi rendelet, (0,5 pont)
 b) jobbágyrendelet vagy úrbérrendelet, (0,5 pont)
 c) kettős vámrendelet, (0,5 pont)

- II. József (0,5 pont)
 Mária Terézia (0,5 pont)
 Mária Terézia (0,5 pont)

Összesen 3 pont

7.

- a) liberalizmus
 b) nacionalizmus
 c) ipari forradalom

Összesen 3 pont

8. Pontozás:

- vízszintes soronként tökéletes megoldásnál 2 pont,
- vízszintes soron belül három hibátlanul kitöltött celláért 1 pont adható,
- további pontokra (0,5 pontokra) a feladat nem bontható.

Időpont	Helyszín	A honvédsereg parancsnokai	A hadtestek számai	Az osztrák sereg parancsnokai
ápr. 2.	Hatvan	Gáspár András Damjanich János	VII. III.	Schlik
ápr. 4.	Tápióbicske	Klapka Damjanich	I. III.	Jellacsics
ápr. 6.	Isaszeg	Klapka Aulich Damjanich	I. II. III.	Schlik Jellacsics Windisch-Grätz

Összesen 6 pont

9.

- a) 3
 b) egyik sem
 c) 2
 d) 1

Összesen 4 pont

10.

a) 1900-as évek eleje

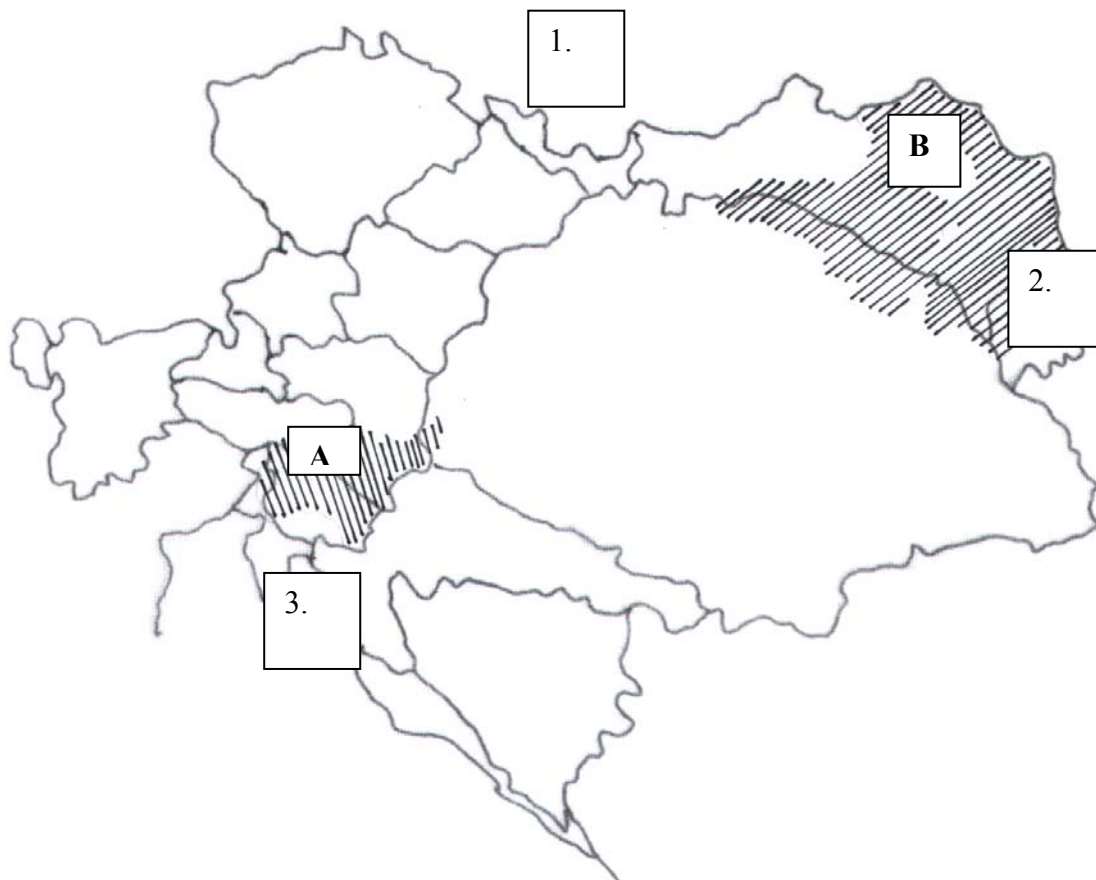
b) villamos, autó

c) (aláhúzásonként 0,5 pont)

városi ivóvízvezeték hálózatának kiépítése,
szennyvízelvezetés megoldása (csatornázás)

Összesen 3 pont

11. (elemenként 1 pont)

A: szlovénok

B: ruténok

Összesen 5 pont**A teszt összpontszáma 45**

12. A kora középkori társadalom

(rövid)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 A vizsgázó alapvetően a feudális társadalom jellegzetességeit mutatja be.	0 1 2
		F2 A válasz főleg a társadalmi csoportok jellemzőinek bemutatásából áll.	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Kigyűjti és azonosítja a képzőművészeti alkotáson a társadalom jellemző csoportjait.	0 1 2
	1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése.	B1 A jellemző társadalmi csoportok: hűbéri vagy adománybirtokkal rendelkező fegyveres és egyházi uralkodó réteg; föld-tulajdonnal nem rendelkező földművelő jobbágyság.	0 1 2
	4.3. Különböző típusú okok és következmények megkülönböztetése, azok eltérő jelentőségének felismerése.	A2 Értelmezi a jellemző társadalmi csoportok társadalomban betöltött funkcióit.	0 1 2
		B2 Pl. bemutatja a kölcsönös- függés vagy szolgálat rendszerét; <i>vagy</i> a hűbérbirtok, hűbéreskü, fegyveres szolgálat összefüggéseit.	0 1 2
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A3 Feltárja a kora középkori társadalmi viszonyok kialakulásának körülményeit.	0 1 2
		B3 Pl. utal arra, hogy milyen társadalmi rétegekből és hogyan alakult ki a földbirtokos vezetőréteg és a jobbágyság <i>vagy</i> leírja, hogy kik, milyen módon és milyen feltételekkel juthattak birtokadományhoz (beneficium), illetve jobbágytelekhez.	0 1 2
	3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	B4 Pl. bemutatja a földhasználat, robotmunka, termény, beszolgáltatás és védelem viszonyrendszerét <i>vagy</i> : a királynak vagy hűbérúrnak tett hűbéreskü és fegyveres szolgálat kapcsolatrendszerét, <i>vagy</i> ismerteti a jobbágyi jogok és szolgáltatások rendjét..	0 1 2
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			12

13. Az ipari forradalom (rövid)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 A vizsgázó összegyűjti, rendszerezi az ipari forradalom meghatározó találmányait , és utal arra, hogy Nyugat-Európában (Angliában) a könnyűiparból indult ki a technikai fejlesztés.	0 1 2
		F2 A válasz magyarázatot ad az elterjedés folyamatára , valamint feltárja, hogy a társadalmi következmények közül kiemelkedő a városiasodás.	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Megtalálja, kigyűjti és azonosítja a térképen található alapvető találmányokat, használja a táblázatokban szereplő információkat.	0 1 2
	1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése.	B1 Pl. felsorolja a könnyűipart, a bányászatot és a közlekedést alapvetően átalakító találmányokat, és az adatsorok alapján rögzíti, hogy a könnyűiparban és Nagy-Britanniában indult el az ipari forradalom.	0 1 2
		A2 Helyesen értelmezi a térkép és a statisztikai táblázatok információit.	0 1 2
	4.2. Annak bizonyítása, hogy a történelmi eseményeknek általában több oka és következménye van.	B2 Pl. megállapítja: a gőzgépek teljesítménye Nagy-Britanniában segíti a gyáripar kialakulását <i>vagy</i> megállapítja, hogy Németországban is dinamikus az ipari tevékenység terjedése <i>vagy</i> rámutat a nyersvastermelés dinamikus növekedése és a vasútsűrűség összefüggéseire.	0 1 2
		A3 Feltárja az ipari forradalom következtében kialakuló társadalmi változásokat és azok okait.	0 1 2
		B3 Pl. konkrét okokat sorol fel a városi lakosság növekedésével kapcsolatban (pl. gyárak kialakulása). B4 Pl. bemutatja a vidéki lakosság városokba áramlásának okait (munkahely és megélhetés reménye, a városi gyáripar fokozott munkaerő szükséglete; a közlekedési rendszer fejlődése).	0 1 2
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A+B A vizsgázó a válaszában használt fogalmakat (pl. technikai fejlődés, gyáripar, városiasodás, iparosodás, közlekedési rendszer, demográfiai robbanás) helyesen használja.	0 1 2
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	T A válasz rögzíti, vagy kikövetkeztethető belőle, hogy az elemzett társadalmi, gazdasági változások a XVIII–XIX. századi Nyugat-Európára vonatkoznak.	0 1 2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			12

14. II. József eszméi

(rövid)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 A vizsgázó alapvetően a felvilágosodás eszméinek és az abszolutista kormányzás gyakorlatának összefüggéseit mutatja be.	0 1 2
		F2 A válasz főleg a felvilágosult abszolutizmus intézkedéseinek ellentmondásosságaira koncentrálnak .	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Kigyűjti és felhasználja a forrásokból azokat az információkat, amelyek II. József uralkodói célkitűzéseit tükrözik. B1 Pl. feldolgozza, hogy II. József ismerte és elfogadta a korszakra jellemző felvilágosult eszméket, valamint az abszolutista hatalomgyakorlás formáit, utal azon szövegrészekre, amelyek a felvilágosodásra, illetve a hatalomgyakorlás abszolutista módjára vonatkoznak.	0 1 2 0 1 2
	1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése.	A2 A forrásokból vett konkrét idézetekkel következtet arra, hogy II. József tudatosan készült birodalmának megreformálására.	0 1 2
		B2 Pl. bemutatja, hogy II. József célja egy egységes birodalom létrehozása volt, amely jólétet és biztonságot nyújt minden alattvalójának, és arra is kitér, hogy céljait erőszakos eszközökkel akarja megvalósítani.	0 1 2
	4.13 Személyek, pártok, csoportok szerepének fölismerése egy-egy történelmi esemény alakulásában	A3 Feltárja a források segítségével a felvilágosodott abszolutizmus alapvető ellentmondásait.	0 1 2
		B3 Pl. értelmezi, hogy a hatalom gyakorlására vonatkozó elképzelések miként mondanak ellent a felvilágosodás szabad gondolatainak.	0 1 2
		B4 Pl. megállapítja, hogy a rendi jogokból fakadó köttetések elutasítása, illetve a király türelmetlensége a rendeletek útján történő kormányzást eredményezi. <i>Vagy</i> utal II. József konkrét reformjaira (türelmi rendelet, jobbágyrendelet, német nyelv államnyelvvé tétele).	0 1 2
	2.1 Történelmi fogalmak helyes használata.	A+B A vizsgázó a válaszában használt fogalmakat (pl. felvilágosodás, abszolutizmus, rendeletek, hatalomgyakorlás, modernizáció) korhűen és helyesen használja.	0 1 2
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	T A válasz konkrétan rögzíti, vagy kikövetkeztethető belőle, hogy II. József a XVIII. század második felében (1780–1790 között) a Habsburg Birodalom császára volt.	0 1 2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			12

15. Géza fejedelem

(hosszú)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 Az elemzés alapvetően a három dokumentum összehasonlításán alapul.	0 1 2
		F2 A válasz érinti, hogy Géza fejedelem tevékenysége meghatározó módon a kereszténység terjesztésével függ össze.	0 1 2
		F3 Az elemzés tartalmazza, hogy mindegyik forrás értékeli Géza fejedelem tevékenységét.	0 1 2
		F4 Feltárja az értékelés közötti különbségek okait, magyarázatait.	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Kigyűjti és felhasználja a forrásokból azokat az információkat, amelyek Géza fejedelem tevékenységének értékeléséhez szükségesek.	0 1 2
	1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése.	B1 Pl. megállapítja, hogy Géza a kereszténységet erőszakos módszerekkel kényszerítette a magyar népre és/vagy ő maga egyszerre volt pogány és keresztény és/vagy idegen uralkodóktól kért segítséget.	0 1 2
		A2 Értelmezi, hogy a különböző források másként ítélik meg Géza fejedelem tevékenységét.	0 1 2
	1.9 A részletek iránti érzékenység a források feldolgozása és elemzése során.	B2 Pl. rögzíti, hogy a magyar források pozitívabban, az idegen források negatívabban vélekednek róla <i>vagy</i> felfedezi, hogy a későbbi történelmi munka kevésbé értékelő, minősítő jellegű, hanem tényközlő.	0 1 2
		A3 Feltárja a források alapján, hogy Géza milyen történelmi körülmények között uralkodott, és intézkedéseit mely célok vezérelték.	0 1 2
		B3 Pl. értelmezi, hogy Géza fejedelem felismerte a nyugati orientáció szükségességét, és többféle eszközt tudott alkalmazni politikájában (fenyegetés, megfélemlítés, erőszak).	0 1 2
	4.4 A lényeges és kevésbé lényeges szempontok, tényezők megkülönböztetése, mérlegelése	B4 Pl. értelmezi, hogy a kalandozások kudarca miatt kényszerítette Géza fejedelmet a német császárral való kibékülésre.	0 1 2
		A4 Saját ismeretei felhasználásával kiegészíti gondolatmenetét (legalább egy saját, a megadott forrásokban nem szereplő ismeretlem).	0 1 2
		B5 Pl. megállapítja, hogy felesége – Sarolta – révén szerezte az erdélyi Gyula támogatását <i>vagy</i> fiának (Istvánnak) Gizellával kötött házassága garanciát jelentett a nyugati szövetségre.	0 1 2

	4.6. Önálló kérdések megfogalmazása, felvetése, történelmi események okairól, következményeiről	A5 Fölvet, illetve megfogalmaz önálló észrevételeket, kérdéseket, különböző szempontú értelmezéseket, összefüggéseket. B6 Pl. kiemeli, hogy mennyire ellentmondásos személység lehetett Géza fejedelem, hiszen erőszakkal kényszerítette ki az új vallást, miközben ő maga a „régisíteneknek” is hódolt.	0 1 2 0 1 2	
	2.1 Történelmi fogalmak helyes használata.	A+B A vizsgázó a válaszában korhűen és helyesen használja az alábbi fogalmakat (pl. pogány, térítés, kereszténység, fejedelem).	0 1 2	
	3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	T A fogalmazás rögzíti, hogy Géza fejedelem a X. század végén fejtette ki tevékenységét.	0 1 2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség		NY1 A tanuló fogalmazása mondatokból álló, a mondatok világosak és egyértelműek.	0 1 2	
		NY2 Az elemzés szerkesztett szöveg, a szerkezet a tartalom logikus kifejtést szolgálja.	0 1 2	
		NY3 A tanuló megállapításai árnyalt elemző készségről tanúskodnak.	0 1 2	
		NY4 A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM				42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM				21

16. Védegylet

(rövid)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 A vizsgázó alapvetően a Védegylet létrehozásának okait és célját mutatja be.	0 1 2
		F2 A válasz logikus magyarázatot ad a külföldi áruk bojkottjára.	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Kigyűjti és felhasználja válaszában a forrásból azokat az információkat, amelyek a Védegylet programjához kapcsolódnak.	0 1 2
		B1 Felismeri, hogy a tagok önkéntesen vállalják, hogy csak magyar árut vásárolnak – ha van ilyen az igényelt árucikkből.	0 1 2
		A2 A forrásban található információk alapján következtet a Védegylet gazdasági és társadalmi céljaira.	0 1 2
		B2 Pl. megállapítja, hogy a reformkor egyik célkitűzése lett a hazai ipar pártolása, mely szervesen kapcsolódott a polgári átalakulás gondolatához.	0 1 2
	4.3. Különböző típusú okok és következmények megkülönböztetése, azok eltérő jelentőségének felismerése.	A3 Feltárja a Védegylet létrehozásának történelmi körülményeit, szükségességének gazdasági indokait.	0 1 2
		B3 Pl. bemutatja, hogy a birodalmon belüli vámszabályozás miatt volt hátrányos a hazai ipar fejlődése szempontjából.	0 1 2
		B4 Pl. kitér Kossuth Lajos aktív szerepvállalására a Védegylet szervezésében, illetve megállapítja, hogy a hazai iparpártolás programja miként független össze a nemzeti érdekegyeztetés gondolatával.	0 1 2
2.1 Történelmi fogalmak helyes használata.	A+B A vizsgázó a válaszában használt fogalmakat (pl. vámszabályok, kettős vámrendszer, védővám, szabad kereskedelem, belső és külső piac, ellenzék, agrártermék, készáru, export, import) korhűen és helyesen használja.	0 1 2	
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	T A válasz konkrétan rögzíti, vagy kikövetkeztethető belőle, hogy a Védegylet a Magyarországi reformkorhoz kapcsolódik.	0 1 2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			12

17. Ellenzéki nyilatkozat és az Áprilisi törvények

(hosszú)

Szempontok		A) Műveletek B) Tartalmi elemek	Pont
A feladat megértése		F1 Az elemzés alapvetően a két dokumentum összehasonlításán alapul.	0 1 2
		F2 A válasz érinti a két dokumentum létrejöttének történelmi körülményeit.	0 1 2
		F3 Az összehasonlítás meghatározó módon a polgári átalakulás szempontjából mutatja be a dokumentumokat.	0 1 2
		F4 A válasz kitér a két dokumentum politikai és/vagy társadalmi jelentőségére is.	0 1 2
K O M P E T E N C I Á K	1.1 Történelmi forrásokból információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása.	A1 Kigyűjti és felhasználja a forrásokból azokat az információkat, amelyek a feladat értelmezéséhez szükségesek.	0 1 2
	1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése.	B1 Pl. beépíti válaszába a feudális rend felszámolásának és a polgári átalakulás alapvető programpontjait.	0 1 2
		A2 Értelmezi a két dokumentum műfajának különbözőségeit.	0 1 2
	3.7 A nagy történelmi korok és a kisebb korszakok elnevezésének és sorrendjének, valamint legfontosabb jellemzőinek ismerete	B2 Pl. megállapítja, hogy az Ellenzéki Nyilatkozat ún. pártprogram, mely célként a polgári átalakulást hirdette meg, míg az Áprilisi törvények a király által jóváhagyott jogszabály, mely lehetővé tette a feudális társadalmi rend felszámolását, a nemesi kiváltságok eltörlését, az úrbéri viszonyok megszüntetését, illetve az önálló Magyarország létrehozását.	0 1 2
		A3 Az elemzés feltárja, és összefüggéseiben mutatja be a két dokumentum létrejöttének történelmi körülményeit.	0 1 2
		B3 Pl. bemutatja, hogy az Ellenzéki Nyilatkozathoz képest – a lezajlott forradalom következményeként – az Áprilisi törvények nemcsak a polgári átalakulást tették lehetővé, hanem növelték Magyarország önállóságát a Habsburg Birodalmon belül (független felelős minisztérium, évenkénti országgyűlés Pesten).	0 1 2
	1.9 A részletek iránti érzékenység a források feldolgozása és elemzése során.	A4 Saját ismeretei felhasználásával kiegészíti gondolatmenetét (legalább egy saját, a megadott forrásokban nem szereplő ismeretelem).	0 1 2
		B4 Pl. megállapítja, hogy az Ellenzéki Nyilatkozat Kossuth, Deák és Batthyány közreműködésével készült, vagy értékeli az áprilisi törvények jelentőségét, miszerint lényegében egy új alkotmány rögzítette a polgári átalakulás legfontosabb eredményeit, alkotmányos politikai berendezkedést hozott létre, a nemzeti önrendelkezést segítette elő.	0 1 2

4.6. Önálló kérdések megfogalmazása, felvetése, történelmi események okairól, következményeiről	A5 Fölvet, illetve megfogalmaz önálló észrevételeket, kérdéseket, különböző szempontú értelmezéseket, összefüggéseket.	0 1 2	
	B5 Pl. megállapítja, hogy az európai forradalmi hullám nélkül kevés esélye lett volna az Ellenzéki Nyilatkozat programjában megfogalmazottak elfogadásának.	0 1 2	
	2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata.	A+B A vizsgázó a válaszában használja az alábbi fogalmakat (pl. rendi kiváltságok, alkotmányos monarchia, végrehajtó hatalom, független magyar minisztérium, közteher, úrbérszerződés). A+B A fogalmakat korhűen, helyesen és szakszerűen értelmezi.	
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	T Az elemzés rögzíti, hogy az Ellenzéki Nyilatkozat a reformkor végén született meg, míg az Áprilisi törvények a vér nélkül győztes 1848-as márciusi forradalom eredményeként fogalmazódott meg.	0 1 2	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY1 A tanuló fogalmazása mondatokból álló, a mondatok világosak és egyértelműek.	0 1 2	
	NY2 Az elemzés szerkesztett szöveg, a szerkezet a tartalom logikus kifejtését szolgálja.	0 1 2	
	NY3 A tanuló megállapításai árnyalt elemző készségről tanúskodnak.	0 1 2	
	NY4 A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	0 1 2	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			21

PONTOZÓLAP (TÖRTÉNELEM – KÖZÉPSZINT – ESSZÉ FELADATOK)

A tanuló kódja

Szempontok	A választott feladatok sorszáma					
	12. vagy 13. (rövid)		14. vagy 16. (rövid)		15. vagy 17. (hosszú)	
Feladatmegértés	F1	0 1 2	F1	0 1 2	F1	0 1 2
					F2	0 1 2
	F2	0 1 2	F2	0 1 2	F3	0 1 2
					F4	0 1 2
A) Műveletek B) Tartalmak	A1	0 1 2	A1	0 1 2	A1	0 1 2
	B1	0 1 2	B1	0 1 2	B1	0 1 2
	A2	0 1 2	A2	0 1 2	A2	0 1 2
	B2	0 1 2	B2	0 1 2	B2	0 1 2
	A3	0 1 2	A3	0 1 2	A3	0 1 2
	B3	0 1 2	B3	0 1 2	B3	0 1 2
	B4	0 1 2	B4	0 1 2	A4	0 1 2
					B4	0 1 2
					A5	0 1 2
					B5	0 1 2
Szaknyelv alkalmazása	A+B	0 1 2	A+B	0 1 2	A+B	0 1 2
				A+B	0 1 2	
Tájékozódás időben, térben	T	0 1 2	T	0 1 2	T	0 1 2
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	NY	0 1 2	NY	0 1 2	NY1	0 1 2
					NY2	0 1 2
					NY3	0 1 2
					NY4	0 1 2
Kapott pontok			Kapott pontok		Kapott pontok	
Súlyos hiba 1	-1 -2	Súlyos hiba 1	-1 -2	Súlyos hiba 1	-1 -2	
				Súlyos hiba 2	-1 -2	
Súlyos hiba 2	-1 -2	Súlyos hiba 2	-1 -2	Súlyos hiba 3	-1 -2	
				Súlyos hiba 4	-1 -2	
Összpontszám		Összpontszám		Összpontszám		
Átszámítás vizsgapontra: a feladatonkénti összpontszám osztva 2-vel						
Vizsgapont		Vizsgapont		Vizsgapont		
Az esszében elért vizsgapont összesen						